

La manipulació política de Frankfurt 2007

VÍCTOR ALEXANDRE

La presència de la literatura catalana com a convidada d'honor a la Fira de Frankfurt-2007 serà una gran oportunitat per als Països Catalans. És la fira literària més important del món, molt més que la mexicana de Guadalajara, i, per tant, la projecció internacional que suposa és extraordinària. Si a això hi afegim que la literatura catalana forma part d'una cultura minoritzada i que aquesta minorització és fruit de l'hostilitat de les seves dues poderoses veïnes, l'espanyola i la francesa, la invitació no pot ser més oportuna.

Aquesta invitació, això no obstant, com no podia ser de cap altra manera tractant-se d'una nació sense Estat, s'ha convertit en una font de conflictes i ha tret a la llum les misèries que comporta tota subordinació excessivament perllongada a la voluntat d'un tercer. Ignoro com es resoldrà aquesta situació l'any en què les convidades d'honor siguin les lletres basques, però els seus autors i el seu govern haurien d'anar-hi pensant per a no caure en debats absurds i oferir espectacles tan patètics com el que ara té lloc a Catalunya. Certament, no és cap novetat que un dels paranys en què cauen totes aquelles persones i pobles mancats de reconeixement jurídic és la justificació. Aquesta mena de persones i pobles fan una immensa despesa d'energia cercant dades, proves, raonaments, etc., per tal de convèncer el món que la seva existència és real.

Dic això perquè el debat sobre si a Frankfurt hi han d'anar solament els autors que escriuen en català o també els qui ho fan en espanyol és fruit d'una trampa semàntica, parada pel Partit Socialista, amb dos objectius: col·locar els seus autors –que, en general, són la immensa majoria dels qui escriuen en espanyol– i frustrar tota projecció internacional de Catalunya diferenciada d'Espanya. La trampa, per tant, consisteix a canviar «lletres» per «cultura». D'aquesta manera, el que és irrefutable en el primer cas –que les lletres catalanes són únicament les que són escrites en català–

passa a ser objecte de debat en el segon. ¿Percep el matís, el lector?

Per tal de fer-ho més comprensible, citem tres personatges el lloc de naixement dels quals no concorda amb la llengua de la seva obra: el basc Miguel de Unamuno, l'occità Georges Brassens i el grec Georges Moustaki. Quina ha estat la contribució d'aquests autors a les llengües dels seus països d'origen? Cap, certament, perquè la llengua en què han escrit la seva obra ha estat una altra. Unamuno ho ha fet en espanyol i Brassens i Moustaki en francès. Estem parlant, doncs, d'autors amb una obra que ha enriquit el patrimoni de les lletres espanyoles i franceses, però que no ha significat absolutament res per a les lletres basques, occitanes i gregues.

Un altre exemple, en aquest cas català, el tenim en autors com ara Tísner o Pere Calders, que van viure vint anys exiliats a Mèxic. A fi de guanyar-se la vida van escriure coses diverses en la llengua d'aquell país, però mai no van deixar de fer literatura en català. Així, doncs, els seus treballs en espanyol no són patrimoni de les lletres catalanes, de la mateixa manera que les seves obres en català no ho són de les espanyoles. No admetre aquesta evidència ens portaria a l'absurd de dir que llibres com ara *Paraules d'Opton el vell* i *Prohibida l'evasió*, de Tísner, o *Cròniques de la veritat oculta* i *Gent de l'alta vall*, de Calders, són literatura i cultura mexicana.

Té gràcia, a més, que aquells autors catalans que han optat lliurement per la llengua poderosa, l'espanyola, a fi d'«obrir-se», diuen –com si hi hagués llengües obertes i llengües tancades–, però ocultant el mòbil econòmic, pretenguin ser convidats d'honor el mateix any en què ho és la llengua que van menysprear. I si no és així –llevat de les lloables excepcions de Javier Cercas i Juan Marsé–, com s'explica aquest silenci còmplice davant el pla del PSC, consistent a mostrar les lletres catalanes com un subsistema pintoresc de les lletres espanyoles?

Diu José Montilla que «no s'han de marginar els creadors catalans que s'expressen en castellà». Renoi, ara resulta que els marginats són els poderosos. El pretext, és clar, és que a Catalunya hi ha moltes persones la llengua materna de les quals és l'espanyol. Molt bé, i què? Què té a veure, això, amb la invitació a una literatura? A Catalunya es parlen 300 llengües. ¿Significa, això, que són 300, les llengües que hauran de ser convidades d'honor? ¿No serà que el ministre Montilla –cosa preocupant per a algú que es proclama d'esquerres– considera que la seva és una llengua superior i que les altres són llengües inferiors? Ell, probablement, respondrà que les altres no són llengües oficials i que, per tant, no poden ser conceptuades de la mateixa manera. Però, i per què no? No havíem quedat que el PSC no és un partit nacionalista? A què treu cap, de sobte, aquesta defensa tan visceral de la nació espanyola? És més, si la llengua espanyola forma part de Catalunya, atès que hi viuen molts hispanoparlants, i Catalunya, segons el PSC, és Espanya, com és que no són també espanyoles i oficials les altres 298 llengües maternes dels milers de ciutadans que també viuen en aquesta part d'Espanya?

Aital incongruència ens demostra a quins extrems arriba la manipulació política en aquesta qüestió, per mitjà d'arguments ridículs i insostenibles que mai no podrien imposar-se si no fos perquè compten amb la força d'un potent aparell estatal. I és que l'ocultació nacional de Catalunya, com la d'Euskal Herria, és per a Espanya una raó d'Estat. D'aquí que estigui disposada a fer qualsevol cosa per impedir que el món sàpiga que, dintre el que ella considera el seu territori, hi ha persones que viuen feliçment les vint-i-quatre hores del dia sense pensar, sense parlar i sense escriure en espanyol. Per a algú que en terres d'ultramar va anihilar totes les llengües que va trobar a fi d'imposar-hi la seva, la pervivència desafiant del català i de l'èuscar en territori peninsular és una humiliació insuportable. ♦